

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

1. De ordinatione secundum diuersitatem temporum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

INCIPIT QUARTA PARS IN QVA
 agitur de ordinatione animi respectu temporum. De
 ordinatione secundum diuersitatem
 temporum.

CAPVT I.

DICTO de ordinatione respectu locorum: dicendū est de ordinatione respectu temporum. Ad hanc ordinationē pertinet, vt is qui in religione est, debito modo se habeat de nocte, de die, ante prandium, post prandium: in diebus festiuis, & non festiuis, tempore prosperitatis & aduersitatis, tempore iuuentutis & senectutis: in statu incipientis, profectus, & perfectionis. Ordinationem istam in parte ostendit Hugo de S. Victore his verbis: Tempora agendi discurrenda sunt. Alius modus est viuendi in die, alius in nocte. Nox est tempus silentij & quietis: dies tempus laboris, motionis & operis. In nocte secum debent esse homines: & aut festa membra reficere: aut orationibus vel meditationibus sanctis in silentio animum exercere. In die verò de secreto suo in vnum coeunt: ad inuicem rursus videndos se, & imitandos, ostendunt. Tunc exempla bonorum operum, tunc exhortationes sanctorum verborum dare & accipere alterum licet. Tunc qui alienos actus scrutatur, impudens iure dicitur. Tunc qui alienos actus, qualiter expedit, imitari dissimulat, torpens vel inutilis merito nominatur. Sed nec eadem debet esse facies nostra, postquam refecti sumus: quæ fuit priusquam cibum sumeremus. Ante enim cibum sumptum magis hilares

*In tract. de
 institut. no
 uit. cap. 4.
 in princip.*

nos esse conuenit: ne ipsa nostra abstinentia gra-
uis & molesta esse videatur. Post verò magis
modestos & tacitos: ne per gulæ vitium crapula
nos inflammasse putetur. Ante sumptum ci-
bum doctrinæ & orationis tempus est: post verò
operis: quia & tunc exercendus est animus, dum
adhuc ad studium spirituale leuis est: & tunc re-
primenda est caro, quando calor incentiui eius
per cibum amplius excitatus est. Sic & festi dies
aliud studium, & alium conuersationis modum
exigunt: atque hi in quibus operari licet expo-
scunt. In illis nos oportet deuotioni intendere,
atque in oratione diutius perseuerare: habitu,
incessu, & actu, maiorem deuotionem erga cul-
tum diuinum demonstrare: nihil non sanctum,
nihil non diuinum, nihil non ordinatum agere:
linguam à vaniloquio cohibere, pedes ab ex-
cursu & discursu restringere, oculos compri-
mere, vultum inclinare, mentem erigere, om-
nem denique actum & omnem motum cordis
pariter ministerio diuino mancipare, atque vt
ita dicam, quadam conuersationis nouitate fe-
stos dies honorare. In cæteris verò diebus, in
quibus operari licet, nullus omnino otiosus ap-
parere: sed vnusquisque in eo quod iniunctum
fuerit sibi, non quod ipse elegerit, quantum sci-
entiæ & virtutum suarum possibilitas suppetit,
debet exercere. Quantum enim decoris addit
diebus festiuis quies vacationis, tantum orna-
menti confert cæteris diebus studium boni o-
peris, ita vt in illis quicumque noluerit esse quie-
tus, index sit vanitatis suæ: & in istis qui non
fuerit studiosus, testis pigritiæ. Carnales siqui-
dem

dem mentes, ne in illis diebus quiescant, vanitas exagitat; vel ne in istis bono opere se exercent, pigritia ligat. Quapropter non negligenter quidem in bono opere habenda est discretio temporum, quia sicut malum opus nullo tempore laudabile est, ita opus bonum quodammodo reprehensione dignum iudicatur, si tempore oportuno factum non est. Debet seruus Dei diebus festiuis considerare gratiam, quam sancti in præsenti vita habuerunt: & gloriam ad quam peruenerunt. Laudibus sanctorum, & eius à quo gratiam & gloriam habuerunt, insistere: exemplis eorum se prouocare, amorem & suffragia eorum acquirere, gloriæ eorum cōgaudere, & exemplis eorum prouocatus, & de Dei liberalitate, & suffragiis eorum confisus, similem gloriam desiderare & sperare.

Sequitur quomodo se debet habere seruus Dei, tempore prosperitatis & aduersitatis.

Pro. 1.

Tempore prosperitatis seruus Dei amplius debet timere, quam tempore aduersitatis. Periculosior enim est prosperitas, quam aduersitas: cum secundum Gregorium, aduersitas faciendo, erudiat: prosperitas blandiendo seducat. Prosperitas stultorum perdet eos. Tempore prosperitatis maiori discretione debet se regere. Seneca: Tunc consilia salutaria aduoca, cum tibi alludit vitæ prosperitas. Tunc te inter diem in lubrico retinebis ac sistes. Potius indiget lumine, qui incedit per lubrica loca: quam qui incedit per loca arida. Sic lumen sapientiæ magis
necel-

necessarium est homini in prosperis, quam in aduersis. Prosperitatem comitari solet securitas, gaudium, elatio animi. Quodlibet verò istorum occasio solet esse præcipitij. In Psal. Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Et subditur: Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Sicut vinum purum habentes capita debilia infatuat: sic gaudium temporale cordibus infirmis nocet, nisi temperetur aqua tribulationis, vel saltem memoria. In die bonorum ne immemor sis malorum: nec in die malorum immemor sis bonorum. Tempore prosperitatis necessarius est vsus temperantiæ: tempore aduersitatis vsus patientiæ. In periculo est cui in prosperis deest temperantia: vel in aduersis patientia. Vnus perit aquis deliciarum, alius aquis tribulationum. Eccl. 11.

Quòd otiositas multum cauenda est iuueni.

Iuuentutis tempore specialiter cauenda est, & timenda otiositas. Vnde inter abusiones claustri enumeratur iuuenis otiosus. Et secundum Hugonem de S. Victore: Large dicitur iuuenis, non solum ille, qui est in adolescentia: sed etiam ille qui est in ætate matura. Quadruplici ratione reprehensibilis est otiositas in iuueni. Primò, quia hæc ætas labori est congrua. Secundò, quia doctrinæ & assuefactioni est idonea. Vnde vituli in iuuentute domantur, & equi tunc ambulationi assuescunt: in senectute verò non sunt susceptibiles talium. Tertiò, quia hæc ætas prona est ad leuitatem: ideo onere laboris stabi- Lib. 2. de claustro anima, cap. 14. à med. Tom. 2.

lienda est. Maturitatem quam in senibus facit ætas:

Eccl. 32.

*Lib. 2. de
clauſtro a-
nima, cap.
15. circa ſi-
nem.
Tom. 1.*

ætas : in iuuenibus debet facere huius oneris grauitas. Quartò, quia in iuuenibus corpus est in suo robore : & sanguis in feruore. Vnde corpus nisi opprimatur onere laboris, dominari vult spiritui & non seruire. Iuuenibus necessaria est virga correctionis : & onus laboris. Cibaria, & virga, & onus aſino : panis & disciplina & opus seruo, corpori scilicet ad seruiendum spiritui dato. Hugo de S. Victore: Iuuenis in otio, est quasi iumentum sine iugo. Quatuor sunt signa bonæ spei in iuene: scilicet amor laboris, taciturnitatis, corporis continentia, & verecundia. De tribus vltimis dicit Anselmus: In iuene tria notantur, quibus ad prosperitatem venturus prænoſcitur. Hæc autem sunt taciturnitas, corporis continentia, & verecundia.

Quod obſtinatio multum cauenda ſit ſeni.

*Lib. 2. de
clauſtro a-
nima, cap.
15. in prin.*

TEmpore ſenectutis ſpecialiter timenda eſt obſtinatio. vnde inter abuſiones clauſtri enumeratur ſenex obſtinatus. Hugo de S. Victore: Inter abuſiones huius ſæculi, maior eſt ſenis obſtinatio: qui morti proximus, mortis non abhorret aduentum: qui quaſi ad oſtium mundi huius foris ſpectat, non tamen vitæ præſentis attendit egreſſum: nec ingreſſum futuræ vitæ deſiderat. Audit nuncios mortis: & credere non vult eis. Tres ſunt nuncij mortis: caſus, infirmitas, & ſenectus. Caſus dubia: infirmitas grauias: ſenectus certa nunciat. Caſus nunciat mortem latentem: infirmitas apparentem: ſenectus præſentem. Ex incertitudine mor-
ti

tis timor: ex infirmitatis grauitate, dolor: ex certitudine senectutis non obstinatio, sed humilitas & afflictio sequi deberet. In senectute maiori discretione opus est. Gregorius: Tanto debet esse quisq; in sui regimine cautior: quanto fuerit ætate prouectior. Periculosa est insipientia in fine vitæ. Illam enim nulla corrigit sapientia. Frequenter hæc insipientia inuenitur in illis, quos mundus reputat sapientes. Vnde de cupido & auaro legitur: In nouissimo suo erit insipiens. Sapientia verò in fine vitæ multum est utilis. Stultitias enim præcedentis vitæ corrigit. Obstinatio in sene, ideo periculosa est, quia in eo ætas senilis ad duritiam facit, & vt frequenter longa assuefactio ad malum.

Hier. 17.

De pertinentibus ad diuersos status religionis.

CAPVT II.

IN statu incipientis debet intendere claustralis destructioni vitæ secularis, & extirpationi vitiorum. destructio verò vitæ secularis omnimodo non fit subito. Vnde Gregorius in moralibus. Conuersionum initia bonis moribus malisque permixta sunt: & noua iam per intentionem agitur, & vetus adhuc vita ex vsu retinetur. Et notandum quod quinque de causis accidit, quod in eo qui ingreditur religionem, vita vetus non destruitur. Vna causa est, quia per longam consuetudinem vita secularis quasi in naturam versa est. Cōsuetudo enim est quasi altera natura: Si mutare potest Æthyops pellem suam, & pardus varietates suas, & vos poteritis bene facere, cum didiceritis malum. Prouerbum est:

Hier. 13.

Pro. 22.

Eccl. 10.